

Bonden er den beste jordverneren

Rose Bergslid, NORSØK og Møre og Romsdal Bondelag

Vegard Smenes (venstre) og Solmund Solstad. I kraft av sitt yrke er bonden og jordvern to sider av samme sak. For har vi ikke bønder der dyrkamarka er vil den gro igjen. Foto: Rose Bergslid.

Femte desember 2016 blei verdens jordverndag markert. Jordvern handler om hvor vi legger veiene og hvor vi bygger husene. Men det handler også om bønder og landbrukspolitik. For har vi ikke bønder der dyrkamarka er vil den gro igjen.

Jordvern – er det så nøye da?

Det er ingen tvil om at maten vår kan produseres billigere i land med langt enklere driftsforhold enn det vi har i Norge. I følge AgriAnalyse hadde vi en handelsbalanse (eksport minus import) på landbruksvarer på minus 42 milliarder kroner i 2015. Vi importerer altså betydelig mer mat til Norge enn vi eksporterer, og selvforsyningsgraden vår er blant de laveste i Europa. Med andre ord; oppstår det en krise og tilførselen av mat til Norge stopper opp vil det ikke ta lang tid før vi blir sultne.

Bruk av jord skaper verdier

«Alle» er tilsynelatende enig i målsettinger hentet fra siste Stortingsmelding om at vi skal ha et landbruk over hele landet som sikrer bruk av arealressursene og bidrar til verdiskaping. Men

utviklinga går motsatt veg. Siden 2000 har jordbruksarealet i Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal blitt redusert med henholdsvis 15-, 10 -, og 12 prosent. En del av dette er bygd ned, men størsteparten er dyrkamark som sakte men sikkert gror igjen. I Møre og Romsdal har ca. 70 000 dekar gått ut av drift i denne perioden. Det tilsvarer alt jordbruksarealet i de tre store jordbrukskommunene Tingvoll, Sunndal og Surnadal. Store verdier skapes når jorda drives. Vi kan ta disse tre kommunene som eksempel. I 2015 var jordbruksarealet i disse tre kommunen grunnlag for:

- 22 millioner liter melk og 1 900 tonn kjøtt
- 406 årsverk (direkte i jordbruket)
- 290 millioner kroner i omsetning

Men jorda bruker seg ikke sjøl. Det må en bonde til skal dyrkamark og beiteressurser skapes om til verdifull mat og andre tilleggsgoder for samfunnet.

Et mangfold eller færre og større gårder?

For hver gård som blei lagt ned i Møre

og Romsdal i perioden 2000 – 2003 gikk om lag fem dekar dyrkamark ut av drift. Det viser tall fra AgriAnalyse sin rapport «Vestlandsjordbruket – vinn eller forsvinn?». I perioden 2008 – 2013 økte tallet til om lag 20 dekar. Resterende bønder har med andre ord ikke kapasitet til å drive alle jorda. Skal det bli enda færre bønder betyr det at enda mer jordbruksareal vil gå ut av drift. Stikk i strid med vedtatte målsettinger.

Vi må være ærlige på hva vi vil og innrette virkemidler og politikk slik at mål kan nås. Det er bonden som tar vare på dyrkamarka, selve livsgrunnlaget vårt. Vi trenger bønder – over hele landet – der dyrkamarka er.

Kilder:

AgriAnalyse. Stagnasjon i norsk produksjon – importvolum i vekst. Rapport 4 – 2012

AgriAnalyse. Vestlandsjordbruket – vinn eller forsvinn? Rapport 2 - 2016

Meld. St. 9 (2011 – 2012) – Velkommen til bords.